

## ДОКТРИНА В СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ

### РІШЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ УЧАСНИКІВ ТОВАРИСТВА МАЮТЬ РОЗГЛЯДАТИСЯ ЯК АКТИ НЕНОРМАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ (ІНДИВІДУАЛЬНІ АКТИ)\*

<...> 74. Позивачка звернулася до суду з позовом про визнання недійсним акта приймання-передачі нерухомого майна від 12.12.2022, рішення загальних зборів ТОВ “Автомаркет”, рішення установчих зборів ТОВ “Дехаб” та застосування наслідків недійсності правочину.

75. У позовній заяві ОСОБА\_1 обґрунтовує наявність підстав для визнання правочину недійсним з огляду на те, що внесення спірного нерухомого майна до статутного капіталу ТОВ “Дехаб” було протиправно здійснене ТОВ “Автомаркет” з метою ухилення від виконання зобов’язань щодо виплати позивачці як колишній учасниці вказаного товариства вартості її частки.

76. З цього приводу Велика Палата Верховного Суду вважає за необхідне зазначити таке.

77. Статтею 2 ЦК України встановлено, що учасниками цивільних відносин є фізичні особи та юридичні особи. Учасниками цивільних відносин є: держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб’єкти публічного права.

78. Згідно із частиною першою статті 202 ЦК України правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов’язків.

79. Відповідно до частини другої статті 203 ЦК України особа, яка вчиняє правочин, повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності.

80. Отже, *органи юридичної особи, зокрема і загальні збори учасників (акціонерів), у цивільному праві не визнаються учасниками цивільних відносин. Тому, не будучи особою (суб’єктом) цивільного права та не будучи наділені цивільною дієздатністю, загальні збори учасників (акціонерів) не можуть вчиняти дії, які в цивільному праві визначаються як правочини.*

81. Натомість учасником правочину виступає юридична особа, що наділена цивільною дієздатністю, а загальні збори учасників як орган юридичної особи беруть участь у формуванні внутрішньої волі цієї особи на вчинення правочину.

\* Витяг з постанови Великої Палати Верховного Суду від 18 грудня 2024 р. у справі № 916/379/23 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124809039>> (дата звернення 27.02.2025).

82. Загальні збори учасників як вищий орган товариства (стаття 30 Закону № 2275-VIII) беруть участь у набутті товариством прав та обов'язків опосередковано – через формування виконавчого органу та прийняття в межах своєї компетенції обов'язкових для виконавчого органу рішень, здійснення контролю за його діяльністю, в тому числі шляхом надання згоди на вчинення виконавчим органом від імені товариства значних та інших правочинів.

83. *Оскільки загальні збори учасників товариства не є суб'єктом цивільних правовідносин, їх рішення не є правочинами в розумінні статті 202 ЦК України.*

84. *Тобто такі органи товариства не є самостійними суб'єктами права, оскільки не наділені власною правоздатністю та дієздатністю. Приймаючи рішення, орган товариства реалізує свої повноваження (компетенцію), забезпечує управління діяльністю юридичної особи, створюючи юридичні наслідки саме для юридичної особи.*

85. Крім цього, однією з ознак правочину є поєднання внутрішньої волі та волевиявлення сторони та їх відповідність укладеному правочину, без якої неможлива свобода правочину та його дійсність. Цей принцип закріплено у частині третій статті 203 ЦК України: волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі.

86. Відповідно до частини четвертої статті 34 Закону № 2275-VIII рішення загальних зборів учасників з усіх інших питань приймаються більшістю голосів усіх учасників товариства, які мають право голосу з відповідних питань.

87. Згідно з пунктом 2 частини першої статті 6 Закону № 2275-VIII учасники товариства зобов'язані виконувати рішення загальних зборів учасників товариства.

88. Велика Палата Верховного Суду в постанові від 08.06.2021 у справі № 906/1336/19 виснувала, що майнові інтереси окремих учасників товариства не завжди збігаються з інтересами самого товариства та рішеннями його органів управління, зокрема зборів учасників про розпорядження майном товариства.

89. *Отже, у процесі прийняття рішення загальних зборів учасників товариства беруть участь його учасники, інтереси та волевиявлення яких можуть не збігатись і навіть суперечити як один одному, так і інтересам товариства. Тобто, на відміну від односторонніх правочинів або договорів, для того, щоб рішення набуло сили, не вимагається, щоб воля була виявлена всіма суб'єктами, яким надано право на прийняття рішення.*

90. З викладених положень можна дійти висновку, що рішення органу управління товариства, на відміну від правочину, приймається орга-

РІШЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ УЧАСНИКІВ ТОВАРИСТВА МАЮТЬ РОЗГЛЯДАТИСЯ ЯК АКТИ...

*ном лише в межах його компетенції та за процедурою, визначеною законодавством і статутом.*

91. Дія рішень органів управління товариства обмежена виключно самим товариством, його учасниками та посадовими особами. Такі рішення забезпечують здійснення корпоративного управління та діяльності товариства, можуть породжувати права та обов'язки в обмеженого кола осіб та вичерпують свою дію фактом виконання.

92. Отже, на основі аналізу виокремлених ознак рішень загальних зборів учасників товариства Велика Палата Верховного Суду висновує, що *рішення загальних зборів учасників товариства мають розглядатися як акти ненормативного характеру (індивідуальні акти).* <...>